

นักบัญชีกับเทคโนโลยียุคปัจจุบัน

Accountants with Modern Technology

พัชรินทร์ ใจเย็น*
กฤษฎา มณีชัย**
ธัญลักษณ์ ศรีรัง***
ณัฐวัชร์ บุญภาพ****

บทคัดย่อ

ในอดีตภาพของนักบัญชีคือบุคคลที่ไม่สมาคมกับใครเพราะวันทั้งวันเคร่งเครียดกับการ เติบิต เครดิต ตัวเลข บางครั้งใช้เวลาทั้งวันเพื่อจะหาตัวเลขที่ขาดจากบัญชีไปเพียงบาทสองบาทเพื่อให้บิตลงตัวแต่ในวันนี้เมื่อรูปแบบของการทำบัญชีได้เปลี่ยนไปสู่ การบัญชี เพื่อการจัดการ ก็เลยส่งผลให้นักบัญชีมีพัฒนาการไปไกลจากจุดเดิมเป็นอย่างมากการพัฒนาด้านบทบาทการทำงาน นักบัญชี ได้เปลี่ยนบทบาทจากการทำงานอยู่แต่ในแผนกบัญชี ไปสู่การพัฒนาเป็นผู้บริหารที่ช่วยทางด้านการจัดการ ได้มากขึ้นความรู้สึกตอบบทบาทของตนเอง นักบัญชีพอใจที่จะได้รับผิดชอบทั้งด้านบัญชีการเงินและอยากให้ผู้อื่นมองว่าตนเองเป็นนักการเงินมากกว่าเพราะดูทันสมัย ความรู้พิเศษนอกเหนือจากบัญชีเมื่อถูกถามว่านอกเหนือจากความรู้ในสายงานโดยตรงแล้ว เราคิดว่าควรเสริมความรู้ทางด้านใดที่จะทำให้ก้าวหน้าขึ้นคำตอบก็คือ การสื่อสารกับคนรอบข้าง การทำงานเป็นทีม ความสามารถในการวิเคราะห์ ความแม่นยำในหลักการบัญชี การคิดแบบนักธุรกิจ คุณภาพชีวิตข้อนี้ยังน่าเป็นห่วง เพราะผลสำรวจบอกว่าเนื่องจากงานบัญชีเป็นงานหนัก นักบัญชีเป็น

งานหนัก นักบัญชีจึงมักจะเลือกที่จะจมปลักอยู่กับงานมากกว่าการที่จะได้พักผ่อนแบบส่วนตัว งานประจำ จากการสำรวจพบว่า งานประจำวันของนักบัญชีในปัจจุบันได้เข้ามามีบทบาทเพิ่มขึ้นในงานด้านต่างๆ ดังนั้น การให้คำปรึกษาภายในองค์กร การวางแผนกลยุทธ์ ในระยะยาว การจัดการเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ การบัญชีเพื่อการจัดการ การวิเคราะห์การเงินและเศรษฐกิจ ฯลฯ

คำสำคัญ : นักบัญชี, โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี

Abstract

In the past, the image of an accountant was a person who did not associate with anyone because the day was stressful with debit credit. But today, when the form of accounting has changed, Management Accounting So far, the accountants have evolved far from the original point. So bring it together. In terms of image and recognition. Job role development,

*อาจารย์พิเศษ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

**อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

***อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

****อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

accountant Has changed roles from work, but in the accounting department. Go to management development to help them manage more, feel their role. Accountants are happy to receive both financial and accounting support. And want others to see themselves as financiers. Because look stylish. Special knowledge beyond the account when asked that, in addition to the knowledge in the direct line. We think we should increase the knowledge to make progress. The answer is to communicate with people around teamwork Analytical capabilities Accuracy in accounting principles Business model. This quality of life is also worrisome. Because the survey said that due to accounting work is heavy. Accountants are heavy Accountants often choose to be overwhelmed with the job of having a private vacation. The routine of the survey found that. Today's work for today's accountants has played a greater role in the following areas: Long Term Strategic Planning, Computer Management Accounting Financial and economic analysis, etc.

Keywords : Accountants; Modern Technology

บทนำ

แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนักบัญชีเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงดังต่อไปนี้จะเกิดขึ้นในอนาคต จะใช้เวลาไปทางด้านวางแผนและวิเคราะห์มากกว่าการทำรายงานคอมพิวเตอร์และซอฟต์แวร์จะมีบทบาทมากขึ้น จะมีบทบาทในการให้คำแนะนำเพื่อการตัดสินใจทางธุรกิจมากขึ้น ข้อมูลข้างต้นเป็นบทบาทของนักบัญชี ยุคใหม่ที่มีพัฒนาการไปจากเดิมมากจนน่าสนใจทีเดียว อย่าลืมนะ

ตัดข้อความนี้ส่งให้นักบัญชีข้างตัวท่านเพื่อเขาจะได้สำรวจตัวเองว่า ได้มีการพัฒนาไปอย่างไรบ้างแล้ว

นักบัญชีควรศึกษาและทำความเข้าใจระบบการสื่อสารข้อมูล นักบัญชีจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางธุรกิจ ซึ่งความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ของการตัดสินใจนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของสารสนเทศที่ได้รับ ว่าได้ทันตามเวลาที่ต้องการและมีความถูกต้องหรือไม่ แต่จากการที่แนวโน้มของธุรกิจในยุคปัจจุบันนั้น มีโครงสร้างองค์กรที่สลับซับซ้อน และมีสาขาหรือหน่วยงานที่กระจายแยกกันไปตามภูมิภาคต่างๆ มากยิ่งขึ้นทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผลและการสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลนั้นเพิ่มมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นจึงมีการนำระบบคอมพิวเตอร์และระบบการสื่อสารข้อมูลมาประยุกต์ใช้ในระบบสารสนเทศทางการบัญชี เพื่อให้การส่งและรับข้อมูลมาประยุกต์ใช้ในระบบสารสนเทศทางการบัญชี เพื่อให้การส่งและรับข้อมูลระหว่างสาขาหรือหน่วยงานที่กระจายแยกกันไปตามภูมิภาคต่างๆ นั้นเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีความถูกต้องน่าเชื่อถือ และยังสามารทำให้ผู้ใช้ที่ผ่านการอนุมัติสามารถเข้าถึงข้อมูลในระบบสารสนเทศทางการบัญชีของบริษัทได้ในทันทีที่ต้องการโดยรวมแล้วมีเหตุผลหลายๆ ประการที่นักบัญชีควรศึกษาและทำความเข้าใจระบบการสื่อสารข้อมูลได้แก่ ความสามารถในการส่งสารสนเทศการบัญชีไปยังผู้ที่ต้องการใช้ได้ทันกับความต้องการ ไม่ว่าผู้ใช้ข้อมูลนั้นจะอยู่ที่ใดก็ตาม ซึ่งวิธีการที่ดีที่สุด คือการส่งผ่านระบบการสื่อสารข้อมูลนั้นจะอยู่ที่ใดก็ตาม ซึ่งวิธีการที่ดีที่สุด และเร็วที่สุด คือการส่งผ่านระบบการสื่อสารข้อมูลที่รวดเร็วและทันสมัย นักบัญชีซึ่งอาจจะอยู่ในฐานะของผู้ใช้งาน หรือควบคุมดูแลระบบการสื่อสารข้อมูล ดังนั้นนักบัญชีจึงควรทำความเข้าใจพื้นฐานของระบบการสื่อสารข้อมูล นักบัญชีซึ่งอาจจะอยู่ในฐานะของผู้ตรวจสอบ และเป็นผู้ทำการประเมินการทำงานของระบบการสื่อสารข้อมูล นักบัญชีจึงจำเป็นต้องรู้ว่าทำอย่างไรจึงจะมั่นใจได้ว่าข้อมูลที่มีการส่งผ่านเครือข่าย

การสื่อสารข้อมูลนั้นมีความถูกต้องน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันแนวโน้มของโปรแกรมสำเร็จรูป ทางบัญชีส่วนใหญ่ มีการนำเทคโนโลยีในการสื่อสาร ข้อมูลมาประยุกต์ใช้ ดังนั้น นักบัญชีไม่ว่าจะอยู่ในฐานะ ของพนักงานบัญชีในองค์กร หรือที่ปรึกษา หรือผู้สอบบัญชี ต่างก็ควรที่สนใจศึกษา ค้นคว้า ทำความเข้าใจและติดตาม ความก้าวหน้าทางด้านการสื่อสารข้อมูลอย่างต่อเนื่อง

การบัญชี (Accounting) หมายถึง ศิลปะของการ เก็บรวบรวม บันทึก จำแนก และทำสรุปข้อมูลอันเกี่ยวกับ เศรษฐกิจในรูปตัวเงิน ผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชีก็คือ การให้ข้อมูลทางการเงิน ซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลาย ฝ่าย และผู้ที่สนใจในกิจกรรมของกิจการ (สมาคมนักบัญชี และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย)

คอมพิวเตอร์ (Computer) มาจากภาษาละตินว่า Computare หมายถึง การนับหรือการคำนวณ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของ คอมพิวเตอร์ ไว้ว่า “เครื่องคำนวณอิเล็กทรอนิกส์แบบ อัตโนมัติ ทำหน้าที่เหมือนสมองกล ใช้สำหรับแก้ปัญหา ต่างๆ ที่ง่ายและซับซ้อนโดยวิธีทางคณิตศาสตร์”

คอมพิวเตอร์จึงเป็นเครื่องจักรอิเล็กทรอนิกส์ ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้งานแทนมนุษย์ ในด้านการคิด คำนวณ และสามารถจำข้อมูล ทั้งตัวเลขและตัวอักษรได้ เพื่อการเรียกใช้งานในครั้งต่อไป นอกจากนี้ ยังสามารถ จัดการกับสัญลักษณ์ได้ด้วยความเร็วสูง โดยปฏิบัติตาม ขั้นตอนของโปรแกรม คอมพิวเตอร์ยังมีความสามารถ ในด้านต่าง ๆ อีกมากมาย อาทิเช่น การเปรียบเทียบทาง ตรรกศาสตร์ การรับส่งข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลในตัวเครื่อง และสามารถประมวลผลจากข้อมูลต่างๆ ได้

จากความหมายของทั้งสองคำข้างต้น อาจกล่าว ได้ว่าการบัญชีกับคอมพิวเตอร์เป็นสิ่งที่มีการพัฒนาการของ การนับ หรือการต้องการคำนวณ รวมถึงการบันทึกข้อมูล ต่าง ๆ โดยเริ่มจากมนุษย์ใช้สิ่งที่ใกล้ตัวที่สุดคือนิ้ว เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยในการนับ และต่อมาจึงเริ่มมองหาสิ่งที่

ไกลตัวออกไปในธรรมชาติคือก้อนหิน กิ่งไม้ กลายเป็น สัญลักษณ์ การขีดเขียนกับพื้นดิน พื้นผิวผนังถ้ำต่างๆ จนกระทั่งประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือช่วยคำนวณ ขึ้นแรก คือลูกคิด เครื่องคิดเลข จนกระทั่งมาเป็นคอมพิวเตอร์ ในปัจจุบัน สิ่งที่เกิดมาพร้อมกับการนับคำนวณคือการ

จดบันทึก ซึ่งเป็นวิวัฒนาการที่คู่ขนานกันไปทั้ง การบันทึกบัญชีและการใช้คอมพิวเตอร์ เราจะเห็นได้ว่า เมื่อมีวิวัฒนาการด้านการคำนวณด้วยเครื่องมือใดๆ งานบัญชีจะเป็นงานที่ต้องใช้เครื่องคำนวณเหล่านั้น เป็นส่วนหนึ่งในวิวัฒนาการทางการบัญชีด้วยเครื่องมือใดๆ งานบัญชีจะเป็นงานที่ต้องใช้เครื่องคำนวณเหล่านั้น เป็นส่วนหนึ่งในวิวัฒนาการทางการบัญชีด้วยเสมอ ดังนั้นในวันนี้เมื่อเครื่องคำนวณคือคอมพิวเตอร์ การบันทึก บัญชีจึงต้องมีการพัฒนาตามวิวัฒนาการดังกล่าวนี้ ด้วยเช่นกัน

การทำบัญชีด้วยมือ

1. ต้องใช้บุคลากรจำนวนมากบุคลากรมีโอกาสน้อยลง

2. ลายมือไม่สม่ำเสมอ ทำให้มีโอกาสผิดพลาด โดยเฉพาะตัวเลข ขั้นตอนในการผ่านบัญชีมีโอกาสมีผิดพลาดสูง ทำให้งบประมาณไม่เท่ากัน การแก้ไข ตัวเลข ยุ่งยากและเสียเวลาเนื่องจากต้องตรวจสอบตัวเลขย้อน หลัง ต้องลงรายการให้ครบทุกรายการก่อนจึงจะสามารถ ออกรายงานต่างๆ ได้ การออกรายงานภาษีซื้อขายต้อง ตรวจสอบให้ถูกต้อง ต้องบันทึกยอดยกมาก่อน จึงจะมา บันทึกรายการรายวันได้

3. งบประมาณล่าช้า ไม่ทันต่อเหตุการณ์ไม่ทัน ต่อความต้องการของฝ่ายบริหาร

4. การเปรียบเทียบตัวเลขหรือข้อมูลย้อนหลัง ทำได้ยุ่งยาก หากการเก็บเอกสารไม่ดีพอ ไม่สามารถ ป้องกันข้อมูลบัญชีที่สำคัญด้วยการกำหนดรหัสผ่านในการ ทำบัญชีได้ เสียเวลาในการนำข้อมูลสร้างกราฟเพื่อนำเสนอ ให้ผู้บริหารใช้ตัดสินใจ

การทำบัญชีด้วยระบบคอมพิวเตอร์

1. ไม่ต้องใช้บุคลากรจำนวนมาก คอมพิวเตอร์ทำงานได้แม่นยำรวดเร็วและถูกต้อง คอมพิวเตอร์ไม่สับสนเรื่องตัวเลขและข้อความเก็บข้อมูลได้มากตามเนื้อที่ ขณะทำการการ ถ้าจำนวนต้องเดบิต และ เครดิต ไม่เท่ากัน โปรแกรมจะไม่บันทึกให้ การแก้ไขตัวเลขโปรแกรมจะแก้ไขตัวเลขปัจจุบันให้ทันที

2. สามารถออกรายงานได้ทันทีทั้งรายงานปัจจุบัน และรายงานย้อนหลังก็ได้

3. บันทึกประจำวันได้ โดยไม่ต้องร่อยดดยกมา เพราะยอดยกมาสามารถบันทึกเพิ่มได้ภายหลัง

4. สามารถขออุบการเงินได้ทันทีที่มีข้อมูลหลัก และข้อมูลรายวันทันต่อความต้องการของผู้บริหาร

5. สามารถเปรียบเทียบข้อมูลย้อนหลังได้ถึง 5 ปี ทั้งข้อมูลจริงและงบประมาณ

6. สามารถโอนข้อมูลในส่วนกระดาษาทำการและงบทดลองได้ยังโปรแกรมเพื่อสร้างกราฟได้ทันที

ประโยชน์ที่รับจากการทำบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์

1. ประหยัดค่าใช้จ่ายในการจ้างบุคลากร

2. ประหยัดเวลาได้งานที่รวดเร็วและถูกต้อง

3. แสดงรายงานได้รวดเร็ว อ่านง่าย และชัดเจน

4. การผ่านบัญชีทำได้โดยอัตโนมัติ และ ไม่เสียเวลาในการแก้ไขตัวเลขตลอดเวลา

5. ทันต่อการส่งรายงานหัวหน้างาน ทันต่อการส่งให้กรมสรรพากร กรณีที่เป็นรายงานภาษีมูลค่าเพิ่ม มิฉะนั้นอาจเสียเบี้ยปรับ

6. ไม่เสียเวลารอคอยยอดยกมา ในกรณีที่ปิดบัญชีไม่ได้

7. ได้รูปแบบงบการเงินตรงตามความต้องการของผู้ใช้งาน

8. เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร ซึ่งมีผลกระทบต่อผลกำไรของกิจการ

9. ทำให้ฝ่ายบริหารตัดสินใจได้ง่ายเพราะได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและทันเวลา

การเลือกใช้คอมพิวเตอร์กับงานบัญชีสามารถเลือกได้ 2 รูปแบบ คือ

1. การประยุกต์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางธุรกิจกับงานบัญชี เป็นการประยุกต์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำนักงานประเภทตารางงาน (Spread Sheet) ซึ่งมีหลายบริษัทที่พัฒนาขึ้นในธุรกิจ ทั้งชนิดเป็นโปรแกรมไม่มีลิขสิทธิ์ (Open Source) เช่น โปรแกรม calc หรือ โปรแกรมที่มีลิขสิทธิ์และเป็นนิยมนกันแพร่หลาย เช่น โปรแกรมสำนักงาน (excel) เป็นต้น แต่การเลือกใช้รูปแบบนี้ผู้ใช้ต้องมีความรู้พื้นฐานทางด้านบัญชีและการใช้งานโปรแกรมในระดับดี จึงสามารถเขียนสูตรหรือเลือกใช้ฟังก์ชัน ช่วยในการทำงานให้รวดเร็วได้อย่างแท้จริงและไม่เป็นการเพิ่มภาระงานให้มากขึ้น

2. การเลือกใช้โปรแกรมสำเร็จรูปบัญชี เป็นการเลือกใช้โปรแกรมสำเร็จรูปบัญชีที่มีผู้พัฒนาขึ้นมาเพื่อจำหน่าย พัฒนาโปรแกรมขึ้นใช้เอง หรืออาจจ้างนักเขียนโปรแกรมเพื่อพัฒนาโปรแกรมบัญชีสำหรับใช้ในกิจการเท่านั้นก็ได้ ซึ่งการเลือกใช้รูปแบบนี้ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องมีพื้นฐานทางด้านบัญชีในระดับดี ก็สามารถใช้งานโปรแกรมได้จากการฝึกอบรมโดยผู้จำหน่ายหรือผู้พัฒนาโปรแกรมนั้น

ระบบสารสนเทศด้านการบัญชี

ระบบสารสนเทศด้านการบัญชีจะมีส่วนประกอบหลัก

2 ส่วน คือ

1. ระบบบัญชีการเงิน (financial Accounting System) บัญชีการเงินเป็นการบันทึกรายการค่าที่เกิดขึ้นในรูปตัวเงินจัดหมวดหมู่รายการต่างๆ สรุปผลและตีความหมายในงบการเงิน ได้แก่ งบกำไรขาดทุน งบดุล และงบกระแสเงินสด โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ นำเสนอสารสนเทศแก่ผู้ใช้และผู้สนใจข้อมูลทางการเงินขององค์การ เช่น นักลงทุน และ เจ้าหนี้ นอกจากนี้ยัง จัดเตรียมสารสนเทศในการตัดสินใจของผู้บริหารซึ่งนักบัญชีสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการประมวลข้อมูลโดยจุด บันทึกลงในสื่อต่าง ๆ เช่น เทป หรือจากแม่เหล็ก

เพื่อรอเวลาสำหรับการทำการประมวล และแสดงผลข้อมูลตามความต้องการ

2. ระบบบัญชีบริหาร (Managerial Accounting System) บัญชีบริหารเป็นการนำเสนอข้อมูลทางการเงินแก่ผู้บริหาร เพื่อใช้ในการ ตัดสินใจทางธุรกิจ ระบบบัญชีจะประกอบด้วยบัญชีต้นทุน การงบประมาณและการศึกษาระบบ โดยมีลักษณะสำคัญ คือ

2.1 ให้ความสำคัญกับการจัดการสารสนเทศทางการบัญชีแก่ผู้ใช้ภายในองค์กร

2.2 ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในอนาคตของธุรกิจ

2.3 ไม่ต้องจัดทำสารสนเทศตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

2.4 มีข้อมูลทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน

2.5 มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับให้สอดคล้องกับความต้องการใช้งาน

รูปแบบระบบสารสนเทศด้านการบัญชี

AIS จะให้ความสำคัญกับการรวบรวมข้อมูลและการติดต่อสื่อสารทางการเงินซึ่งเป็นกระบวนการติดต่อสื่อสารมากกว่า การวัดมูลค่า โดย AIS จะแสดงภาพรวมจัดเก็บ จัดโครงสร้างประมวลข้อมูล ควบคุมความปลอดภัย และการรายงานสารสนเทศ ทาง การบัญชี ปัจจุบันการดำเนินงานและการไหลเวียนของข้อมูลทาง การบัญชี มีความ ซับซ้อน มากขึ้น ทำให้นักบัญชีต้องกำหนดคุณสมบัติของสารสนเทศด้านการ บัญชีให้สัมพันธ์กับการดำเนินงานของ องค์กร ประการสำคัญ AIS และระบบสารสนเทศเพื่อการ จัดการจะมีทั้งส่วนที่แยกออกจากกัน และเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน แต่ AIS จะให้ความสำคัญกับการจัดการ สารสนเทศสำหรับ การตัดสินใจของผู้บริหาร ขณะที่ AIS จะประมวล สารสนเทศ เฉพาะ สำหรับผู้ใช้งานทั้งภายในและภายนอกองค์กร เช่น นักลงทุน เจ้าหนี้ และผู้บริหาร เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการบัญชี

แนวทางการศึกษาในครั้งนี้ มีที่มาจากการศึกษา

แนวคิดทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับระบบสารสนเทศทางการบัญชี ซึ่งเป็นระบบที่ถูกออกแบบมาเพื่อประมวลผลของข้อมูลทางการบัญชี มีผู้ให้คำจำกัดความและประโยชน์ของระบบ สารสนเทศทางการบัญชีไว้ ดังนี้

บุญศิริ สุวรรณเพชร (2539) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ระบบสารสนเทศ หมายถึง ชุดของคนที่ข้อมูลและวิธีการซึ่งทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ในการจัดการสารสนเทศ ซึ่งได้แก่การรวบรวมข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การนำเสนอสารสนเทศที่ได้นำไปใช้ในการตัดสินใจ การแก้ปัญหา การควบคุม เป็นต้น

วัชรินทร์ เศรษฐลักโก (2545) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ระบบสารสนเทศทางการบัญชี หมายถึง ระบบที่พัฒนาขึ้นมาในกิจการ โดยมีการใช้ทรัพยากรบุคคล คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์รอบข้าง เช่น จอภาพ เครื่องพิมพ์เพื่อทำหน้าที่หลักในการบันทึกข้อมูลประมวลผล และจัดทำสารสนเทศทางการบัญชีเสนอให้แก่ผู้ใช้ภายใน และ ผู้ใช้ภายนอกกิจการในระบบสารสนเทศทางการบัญชีอาจใช้คนจัดเก็บ บันทึกข้อมูล และจัดทำสารสนเทศทางการบัญชีโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์รอบข้าง รวมทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศอื่น

อุทัยวรรณ จรุงวิภู (2544) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ระบบสารสนเทศทางการบัญชี หมายถึง ระบบที่ถูกออกแบบมาเพื่อแปลง หรือประมวลผลข้อมูลทางการเงินให้เป็นสารสนเทศที่มีประโยชน์ในการตัดสินใจต่อผู้ใช้ คือบุคคลภายในและภายนอกองค์กรนั่นเอง โจอันนอม (2543) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ระบบสารสนเทศทางการบัญชีหมายถึง ระบบการเก็บรวบรวมทรัพยากรขององค์กร เช่น อุปกรณ์หรือทรัพยากรอย่างอื่นโดยได้รับการออกแบบให้มีการประมวลผลข้อมูลทางการเงินออกมาเป็นสารสนเทศ สารสนเทศ ดังกล่าวนี้นี้ได้มีการใช้อย่างกว้าง

ขวางในหมู่ผู้บริหาร ซึ่งต้องมีการตัดสินใจและระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่กล่าวถึงนี้อาจเป็นไปได้ทั้งระบบบัญชีที่ทำด้วยมือและระบบบัญชีที่ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์จากความหมายข้างต้น ผู้ศึกษาได้สรุปความหมายของระบบสารสนเทศทางการบัญชีหมายถึง ระบบที่ถูกออกแบบมาเพื่อนำข้อมูลทางการบัญชีไปผ่านกระบวนการประมวลผลแล้วนำเสนอในรูปแบบที่เข้าใจได้ง่าย ซึ่งประกอบด้วยผู้ใช้คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่สามารถช่วยลดขั้นตอนที่ซับซ้อนของบัญชี นำเสนอต่อบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กร

ประโยชน์ของระบบสารสนเทศ

สารสนเทศทางการบัญชีต่อองค์กร ดังนี้ (วัชนีพร เศรษฐลักโก, 2543)

1. ระบบสารสนเทศทางการบัญชีสามารถปรับปรุงผลิตภัณฑ์หรือการบริการ โดยการเพิ่มคุณภาพการลดต้นทุน หรือการเพิ่มรูปแบบได้ตามความต้องการ เช่น ระบบสารสนเทศทางการบัญชีสามารถวัดการทำงานของเครื่องจักร ดังนั้น ถ้าเกิดเหตุการณ์ที่ผิดปกติฝ่ายปฏิบัติการสามารถสังเกตได้โดยทันที

2. ระบบสารสนเทศทางการบัญชีช่วยเพิ่มประสิทธิภาพยกตัวอย่างเช่น สมมติว่าบริษัทแห่งหนึ่งในกระบวนการผลิต แนวทางการประกอบชิ้นส่วนเครื่องจักรในโรงงานล่าช้า เนื่องจากฝ่ายผลิตมีวัตถุดิบไม่เพียงพอ ทั้ง ๆ ที่ในโกดังมีพื้นที่เหลือมากในการจัดเก็บ ระบบสารสนเทศทางการบัญชีสามารถช่วยจัดการเกี่ยวกับวัตถุดิบ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเกี่ยวกับปริมาณวัตถุดิบในมือ และการสั่งซื้อวัตถุดิบโดยอัตโนมัติเมื่อวัตถุดิบคงเหลือในปริมาณที่ต้องการสั่งซื้อ

3. ระบบสารสนเทศทางการบัญชีช่วยในการจัดหาสารสนเทศได้ทันเวลาและเชื่อถือได้เพื่อใช้ในการตัดสินใจ ยกตัวอย่างเช่น บริษัทแห่งหนึ่งมีผลิตภัณฑ์กว่า 100 ชนิด ในแต่ละวันจะทำการรวบรวมและวิเคราะห์ถึงสาเหตุ ซึ่งอาจทำการผลิตต่อโดยทำการปรับปรุงคุณภาพ

หรือหยุดทำการผลิต

4. ระบบสารสนเทศทางการบัญชีช่วยทำให้บริษัทได้เปรียบในการแข่งขัน ยกตัวอย่าง เช่น บริษัทไฟร้อเตอร์ เอ้าคูเปอร์ส เอบีเอเอส จำกัดทำการพัฒนาระบบที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการแบ่งข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้า ระบบจะเก็บข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ของลูกค้า โดยแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ซึ่งจะช่วยในการทำงานครั้งต่อไปได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพราะในข้อมูลพื้นฐานนั้นจะรวบรวมปัญหาต่างๆ จากกรณีศึกษาที่ผ่านมาและแนวทางแก้ไข

5. ระบบสารสนเทศทางการบัญชีช่วยปรับปรุงการติดต่อสื่อสาร ยกตัวอย่างเช่นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายภาษีอากรทางบริษัทตรวจสอบจะแจ้งให้ลูกค้าทราบโดยใช้ระบบเครือข่าย

6. ระบบสารสนเทศทางการบัญชีช่วยในการพัฒนาองค์ความรู้ ยกตัวอย่างเช่น การเก็บข้อมูลทางภาษีอากร เมื่อเกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับภาษีอากรเข้าไปค้นหาข้อมูลเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาก็ได้

ทฤษฎีประมวลสารสนเทศ (Information Processing Theory) หรือ ทฤษฎีกระบวนการทางสมอง ในการประมวลผลข้อมูล เป็นทฤษฎีที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนสติปัญญาของมนุษย์โดยให้ความสนใจเกี่ยวกับการทำงานของสมอง ทฤษฎีนี้เริ่มได้รับความนิยมมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1950 จวบจนปัจจุบัน โดยมีผู้เรียกชื่อในภาษาไทยหลายชื่อ ได้แก่ ทฤษฎีประมวลสารข้อมูลข่าวสาร ทฤษฎีประมวลสารสนเทศ ในที่นี้จะใช้เรียกว่า ทฤษฎีประมวลสารสนเทศ ทฤษฎีนี้มีแนวคิดว่าการทำงานของสมองมีความคล้ายคลึงกับการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์ Klausmeier (1985 อ้างถึงใน ทิศนาแซมมณี 2545) ได้อธิบายการเรียนรู้ของมนุษย์โดยเปรียบเทียบการทำงานของคอมพิวเตอร์กับการทำงานของสมองซึ่งมีการทำงานเป็นขั้นตอนดังนี้

1. การรับรู้ โดนผ่านทางอุปกรณ์หรือเครื่องรับข้อมูล

2. การเข้ารหัส โดยอาศัยชุดคำสั่งหรือซอฟต์แวร์

3. การส่งข้อมูลออก โดยผ่านทางอุปกรณ์

การประมวลผลข้อมูล เริ่มต้นจากการที่มนุษย์รับสิ่งเร้าเข้ามาทางประสาทสัมผัส สิ่งเร้าที่เข้ามาจะได้รับ การบันทึกไว้ในความจำระยะสั้น ซึ่งดำรงอยู่ในระยะเวลา จำกัดมาก แต่ละบุคคลมีความสามารถในการจำระยะสั้น ที่จำกัดในการทำงานที่จำเป็นต้องเก็บข้อมูลไว้ในภายหลัง อาจจำเป็นต้องใช้เทคนิคต่างๆ ในการช่วยจำ เช่น การจัด กลุ่มคำ หรือการท่องซ้ำๆ กันหลายครั้ง ซึ่งจะสามารถช่วยให้จดจำสิ่งนั้นไว้ช้านาน และเพื่อนำไปเก็บไว้ในความจำ ระยะยาว เปรียบได้กับการเก็บข้อมูลของคอมพิวเตอร์ไว้ใช้ในภายหลัง สามารถทำได้โดยข้อมูลนั้นจำเป็นต้องได้รับการประมวลและเปลี่ยนรูปโดยการเข้ารหัส บุคคลจะสามารถเรียกข้อมูลต่าง ๆ ออกมาใช้งานได้ ซึ่งในการเรียก ข้อมูลออกมาใช้ บุคคลจำเป็นต้องถอดรหัสข้อมูล จากความจำระยะยาวนั้นเนื่องจากการประมวลสารสนเทศของสมองได้รับการควบคุมโดยหน่วยบริหารควบคุม ประมวลสารสนเทศ (Executive Control of Information Processing) อีกชั้นหนึ่ง ซึ่งเปรียบได้กับโปรแกรมประมวลผลสารสนเทศซึ่งเป็นซอฟต์แวร์ของเครื่องคอมพิวเตอร์ ดังนั้น การที่บุคคลรู้จักเรียนรู้จักบริหารควบคุม กระบวนการคิดของตน จะสามารถทำให้บุคคลนั้นสามารถ ทำงานให้สมองกระทำการต่าง ๆ อันจะทำให้บุคคลนี้ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ กระบวนการคิดของมนุษย์เปรียบได้กับการประมวลผลสารสนเทศให้สอดคล้องกับความต้องการใช้ระบบสารสนเทศนั้นจะทำให้สารสนเทศที่ได้นั้นเป็นประโยชน์ต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ระบบสารสนเทศที่ดีนั้นต้องมีความเหมาะสมกับองค์กร ซึ่งแต่ละองค์กรมีความต้องการสารสนเทศไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับเป้าหมายขององค์กรและขึ้นอยู่กับลักษณะการตัดสินใจของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการ

ที่ได้สารสนเทศที่ไม่ตรงกับความต้องการ เช่น ได้รับสารสนเทศมากเกินไป สารสนเทศไม่อยู่ในรูปแบบที่ต้องการ และสารสนเทศไม่ได้รับในเวลาที่ต้องการ เป็นต้น จะส่งผลต่อการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ และในที่สุดจะทำให้ผลการดำเนินงานขององค์กรเสียหายได้ เนื่องจากการประมวลผลสารสนเทศ เป็นองค์ประกอบหลักของโครงสร้างองค์กรแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบระบบสารสนเทศทางการบัญชีสำหรับกรอบแนวคิดเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการบัญชีในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ระบบสารสนเทศทางการบัญชี เป็นระบบที่ถูกออกแบบมาเพื่อประมวลผลข้อมูลทางการบัญชีให้เป็นรูปธรรมและเป็นทางการเพื่อนำมาประกอบในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้ จะแบ่งออกเป็น 4 มิติ ที่ใช้ในการออกแบบระบบสารสนเทศทางการบัญชี ประกอบด้วย ขอบเขต (Scope) การรวบรวมข้อมูล (Aggregation) การบูรณาการ (Integration) และความเหมาะสมกับเวลา (Timeliness) (Ismail and King, 2005)

1. ขอบเขต (Scope) หมายถึง ข้อมูลที่เฉพาะเจาะจง ข้อมูลที่สามารถประเมินเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

2. การรวบรวมข้อมูล (Aggregation) หมายถึง รูปแบบการรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่การให้ข้อมูลดิบไปจนถึงการรวบรวมข้อมูลในแต่ละช่วงเวลาหรือประเด็นที่สนใจ

3. การบูรณาการ (Integration) หมายถึง การประสานงานของส่วนต่างๆ ภายในองค์กร

4. ความเหมาะสมกับเวลา (Timeliness) หมายถึง การให้ข้อมูลตามที่ร้องขอไปและความถี่ของการรายงานข้อมูลที่มีการรวบรวมอย่างเป็นระบบแนวคิดเกี่ยวกับการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีจากการศึกษาในอดีต

Cragg et al. (2002) พบว่า ทฤษฎีความพอประมาณ (Moderation Approach) มีความสำคัญมาก เมื่อการวัดผลการดำเนินงานถูกนำมาเชื่อมโยงในการศึกษา

เนื่องจากทฤษฎีความพอประมาณ (Moderation Approach) กล่าวว่า ความเหมาะสมของแผนการดำเนินงานของแต่ละองค์กรขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมขององค์กรนั้นๆ ดังนั้นการที่องค์กรนำมาประยุกต์ใช้จะต้องมีการพิจารณาว่าจะนำมาใช้สอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจได้อย่างไร โดยต้องมีการพิจารณาให้เหมาะสมกับความต้องการที่จำเป็นขององค์กรและขนาดลักษณะของการดำเนินธุรกิจ โดยกระบวนการต้องเริ่มจากการพิจารณาถึงความต้องการของผู้ประกอบการว่าต้องการอะไร และควรได้รับการตอบสนองอย่างไร เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน และควรกำหนดให้สอดคล้องกับทิศทางและนโยบายขององค์กร เพื่อให้องค์กรอยู่รอดอย่างมั่นคงและยั่งยืนในระยะยาว (Surinder, 2009: เนื่องจากทฤษฎีความพอประมาณ (Moderation Approach) สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานในทุกระดับขององค์กร สำหรับการนำมาใช้กับระบบสารสนเทศทางการบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ควรเลือกระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการในการใช้งานให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรสูงสุด เนื่องจากระบบสารสนเทศทางการบัญชีเป็นต้นทุนอย่างหนึ่งของการดำเนินธุรกิจ ซึ่งวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความสามารถลงทุนได้ในระดับที่จำกัด ดังนั้น ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้นำเอาทฤษฎีความพอประมาณ (Moderation Approach) มาใช้วัดความสอดคล้องกันระหว่างความต้องการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีและความสามารถในการประมวลผลสารสนเทศทางการบัญชี และนำมาประยุกต์ใช้กับแนวคิดเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการบัญชี โดยใช้คุณลักษณะของสารสนเทศทางการบัญชีทั้ง 19 ข้อ ซึ่งพัฒนา โดย Chenhall and Morris (1986 อ้างถึงใน Ismail and King 2006) และเป็นผลลัพธ์ที่เกิด

จากการประมวลผลของระบบสารสนเทศทางการบัญชีตามแนวคิดของ Ismail and King 2005 ที่ได้

กล่าวมาแล้วคุณลักษณะของสารสนเทศทางการบัญชี 19 ข้อซึ่งพัฒนา โดย Chenhall and Morris (1986 อ้างถึงใน Ismail and King 2006) ประกอบด้วย

1. เหตุการณ์ในอนาคต หมายถึง ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ในอนาคต ได้แก่ แนวโน้มในอนาคตของ ยอดขาย กำไร ค่าใช้จ่าย และกระแสเงินสด
2. ข้อมูลที่ไม่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ ได้แก่ ความพึงพอใจของลูกค้า ทศนคติของพนักงาน ทศนคติของหน่วยงานราชการและผู้บริโภค ความรุนแรงด้านการแข่งขัน
3. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ การเพิ่มขึ้นของประชากร การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
4. ข้อมูลที่ไม่เกี่ยวกับการเงินที่เกี่ยวข้องกับการผลิต ได้แก่ อัตราการผลิต ระดับของเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพของเครื่องจักร
5. ข้อมูลที่ไม่เกี่ยวกับการเงินที่เกี่ยวข้องกับการตลาด ได้แก่ ขนาดของตลาด หุนที่เพิ่มขึ้น
6. รายงานระดับส่วน หมายถึง ข้อมูลที่รายงานโดยส่วนต่างๆ ในองค์กร ได้แก่ จากฝ่ายผลิตและการตลาด ฝ่ายขาย ศูนย์กำไรหรือต้นทุน
7. รายงานตามเวลา หมายถึง ข้อมูลที่เกี่ยวข้องผลกระทบของเหตุการณ์ในแต่ละช่วงเวลา ได้แก่ รายงานประจำปี ไตรมาส หรือเดือน แนวโน้มต่างๆ การเปรียบเทียบ
8. ผลของเหตุการณ์ที่มีต่อการดำเนินงาน ได้แก่ การตลาดหรือการผลิต ที่มีการเกี่ยวเนื่องกับงานหรือกิจกรรมบางอย่าง
9. รูปแบบการตัดสินใจ หมายถึง รูปแบบข้อมูลนำเข้า ในรูปแบบการตัดสินใจ ได้แก่ การวิเคราะห์ส่วนลด กระแสเงินสด การวิเคราะห์รายได้ขั้นต่ำ การวิเคราะห์สินค้าคงคลัง การวิเคราะห์นโยบายสินเชื่อ
10. การวิเคราะห์ความน่าจะเป็น หมายถึง รูปแบบของข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบที่สามารถนำมาวิเคราะห์เหตุการณ์ที่น่าจะเป็นแบบเงื่อนไข เช่น จะมีอะไรเกิดขึ้นถ้าสิ่งนี้เกิดขึ้น

11. รายงานสรุปส่วนงาน หมายถึง ข้อมูลด้านผลการดำเนินงานของส่วนต่างๆ ในองค์กรที่ประกอบเป็นรายงานสรุปได้แก่ กำไร ต้นทุน รายงานรายได้รวมของส่วนงาน

12. รายงานสรุปขององค์กร หมายถึง ข้อมูลของผลการดำเนินงานทั้งองค์กร ได้แก่ กำไร ต้นทุน รายงานรายได้รวมขององค์กร

13. การปฏิสัมพันธ์ของส่วนย่อย หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อองค์กร และอิทธิพลของการตัดสินใจของปัจเจกบุคคลที่มีต่อหน้าที่ความรับผิดชอบอื่นๆ

14. เป้าหมายที่เที่ยงตรง ของกิจกรรมของทุกภาพส่วนในองค์กร

15. ผลกระทบต่อองค์กร หมายถึง ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของการตัดสินใจที่มีต่อผลการดำเนินงานทั้งหมดขององค์กร

16. ความรวดเร็วของการรายงาน หมายถึง ข้อมูลที่ขอไปสามารถได้รับทันที

17. การได้รับข้อมูลอัตโนมัติ หมายถึง การส่งข้อมูลไปในระบบสารสนเทศโดย อัตโนมัติ หรือในทันทีที่มีการประมวลข้อมูลเสร็จ

18. ความถี่ของการรายงาน หมายถึง การรายงานอย่างสม่ำเสมอและเป็นระบบของ รายงานประจำวัน ประจำสัปดาห์ หรือประจำเดือน

19. การรายงานทันที หมายถึง การไม่ประวิงเวลา การรายงานในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสำหรับแนวทางการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชี ที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ วัดได้จากความสอดคล้องกันระหว่างความต้องการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชี และ ความสามารถในการประมวลผลของระบบสารสนเทศทางการบัญชีของคุณลักษณะของระบบสารสนเทศทางการบัญชี ทั้ง 19 ข้อ และเชื่อมโยงกับผลการดำเนินงาน

บทบาทของนักบัญชีในการจัดเตรียมระบบสารสนเทศทางธุรกิจให้กับองค์กร

จริงๆ แล้วในการจัดหาโปรแกรมสารสนเทศทางธุรกิจหรือที่หลายคนเรียกว่าโปรแกรมบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กร นั้นกิจการจะต้องมีการทำความเข้าใจกันเอาไว้ให้ชัดเจนเป็นสัญญาที่เป็นลายลักษณ์อักษรว่าต้องการอะไรจากบริษัทที่ปรึกษาบ้างไม่ใช่แค่ซื้อลิขสิทธิ์การใช้งานโปรแกรมสำเร็จรูปพร้อมบริการติดตั้ง (Install) เท่านั้น (ถ้าทำแค่นั้นบริษัทที่ปรึกษาก็อาจทำเพียงแค่มาดัดโปรแกรมไว้ให้ ซึ่งก็อาจจะทำเสร็จภายในเวลาแค่ไม่กี่นาที แต่ใช้งานไม่ได้) จะต้องตกลงกันด้วยว่าบริษัทจะต้องมีการวางระบบ (Implement) ตามความต้องการของกิจการ (ซึ่งจะต้องมีการรวบรวมความต้องการของสิ่งที่ควรจะมีในระบบใหม่กันไป) หากต้องการให้มีการแก้ไขหรือพัฒนาเพิ่มเติม ชุดคำสั่งของโปรแกรมสารสนเทศทางธุรกิจที่ซื้อมาด้วย ก็ต้องตกลงกันให้ชัดเจนว่าใครจะเป็นผู้มีสิทธิในชุดคำสั่งของโปรแกรมฯ ส่วนที่แก้ไขหรือพัฒนาขึ้นดังกล่าว เพราะบริษัทที่ปรึกษาบางแห่งอาจรับแก้ไขหรือพัฒนาเพิ่มเติมก็จริง แต่เมื่อแก้ไขหรือพัฒนาเสร็จแล้วก็จะให้เพียงชุดคำสั่งที่พร้อมติดตั้งเพื่อใช้งานเท่านั้น แต่ไม่ให้นำชุดคำสั่งที่สามารถแก้ไขหรือพัฒนาต่อไปแก่กิจการ (ซึ่งถ้าเป็นแบบนั้น เมื่อใดก็ตามที่กิจการต้องการให้แก้ไขหรือพัฒนาเพิ่มเติมด้วยบุคลากรของตนเอง ก็จะต้องเริ่มทำใหม่ทั้งหมด หรือไม่ก็ซื้อชุดคำสั่งดังกล่าวในราคาแพง เนื่องจากบริษัทที่ปรึกษาผู้ใช้เป็นแต่เพียงผู้ซื้อสิทธิในการใช้งานส่วนที่แก้ไขหรือพัฒนาเพิ่มเติมเท่านั้น ชุดคำสั่งที่พัฒนาขึ้นเป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัทที่ปรึกษา ซึ่งบริษัทที่ปรึกษาสามารถนำไปติดตั้งให้กับลูกค้ารายใดต่อไปก็ได้ เพราะไม่ได้ระบุความตกลงกันไว้ให้ชัดเจนตั้งแต่ต้น) นอกจากนี้ยังจะต้องตกลงเรื่องการฝึกอบรมการใช้งาน และเรื่องรายละเอียด ราคาและ เงื่อนไขการบริการหลังการขายด้วย

เรื่องโครงการจัดหาระบบสารสนเทศขององค์กรนั้นความสำเร็จขององค์กรนั้นก็มีผลกระทบต่อองค์กรในภาพรวม จึงเป็นเรื่องที่ใหญ่เกินกว่าที่จะมอบหมายให้หน่วยงาน

ใดหน่วยงานหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแต่ฝ่ายเดียว เช่น บางกิจการให้ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศรับผิดชอบ ฝ่ายบัญชีก็ไม่สนใจ รอใช้งานเมื่อโครงการเสร็จ ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศก็ไม่มีความรู้เรื่องบัญชี ระบบก็ออกมาไม่สามารถใช้งานได้จริงเป็นต้นหรือแม้กระทั่งบางกิจการให้ฝ่ายบัญชีรับผิดชอบ ฝ่ายบัญชีก็ไม่มีความรู้เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ งานก็ไม่คืบหน้า หรือถ้าขาดความสามารถในการมองภาพรวม ก็จะเป็นการทำตามความต้องการเป็นจุดๆ ปรับเปลี่ยนไปเรื่อยๆ จนโครงการไม่เสร็จ การปรับตัว การปรับความเข้าใจและพยายามทำงานร่วมกันเป็นทีมจึงเป็นเรื่องจำเป็น นักบัญชีจะบอกว่ารู้แต่เรื่องบัญชีและไม่รู้เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศจึงไม่ใช่เรื่องที่ควรทำ แท้จริงและศักยภาพของนักบัญชียังมีมาก เพราะเป็นผู้ที่ศึกษาในเรื่องระบบซึ่งต้องใช้ตรรกะมาอย่างดี การจะดูแลโครงการจัดหาโปรแกรมสารสนเทศทางธุรกิจนั้นก็ทำได้เพียงแต่จะต้องเปิดรับฟังรอบด้าน ต้องมีความรู้รอบตัว รู้ทันกลยุทธ์การทำการค้าของบริษัทที่ปรึกษา ต้องสามารถสื่อสารและประสานความร่วมมือกับบุคคลและหน่วยงานอื่นๆ หากเรื่องใดจำเป็นก็จะต้องรายงานต่อผู้บริหารสูงสุดขององค์กรเพื่อแก้ปัญหา เช่น เรื่องงบประมาณหรือปัญหาความขัดแย้งระหว่างหน่วยงาน เป็นต้น

การจัดการโครงการจัดการโปรแกรมสารสนเทศทางธุรกิจจะต้องพิจารณาความต้องการ ของกิจการได้ ถ่องแท้และสอบถาม สืบเสาะ หาข้อมูลเพื่อให้ได้โปรแกรมฯ ที่ตรงกับความต้องการมากที่สุดแล้วหาบริษัทที่ปรึกษาที่จะสามารถวางระบบโปรแกรมฯ ที่ตรงกับความต้องการมากที่สุดแล้วหาบริษัทที่ปรึกษาที่จะสามารถวางระบบโปรแกรมฯ ดังกล่าว รวมถึงสามารถดูแลในภายหลังได้ หลักจากนั้นจึงทำความเข้าใจความต้องการต่างๆ ราคาและเงื่อนไขการจ่ายเงินให้ชัดเจน หากไม่ตกลงกันให้ชัดเจนแล้ว แม้แต่ปัญหาเรื่องที่ปรึกษาเบิกค่าน้ำมัน

หรือค่าแท็กซี่สำหรับการเดินทางครั้งเดียวก็ตกลงกันได้ว่า ใครจะต้องเป็นผู้รับภาระก็อาจกลายมาเป็นปัญหาความขัดแย้งที่กระทบต่อความสำเร็จของโครงการฯ ได้เมื่อทำสัญญาแล้วหลายกิจการทิ้งภาระให้เป็นของบริษัทที่ปรึกษาแต่เพียงลำพัง เช่นนี้ โครงการฯ ก็ยากจะประสบความสำเร็จ บุคลากรของ กิจการจะต้องให้ความร่วมมือกับ ทีมที่ปรึกษาเป็นอย่างดี เช่น การให้ข้อมูลระบบเดิมที่เป็นอยู่ ระบบใหม่ที่ต้องการ (เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับภาพรวมของระบบที่เหมาะสมกับความต้องการในปัจจุบันและอนาคตของกิจการ) การนำเข้าข้อมูลในอดีต การทดสอบระบบเป็นต้น และผู้ที่ดูแลรับผิดชอบโครงการรวมถึงนักบัญชีก็ต้องติดตามความคืบหน้าของโครงการเพื่อ ประเมินทางหนีทีไล่ด้วยว่า หากโครงการมีปัญหาดัด ขัด ร้ายแรงเกิดขึ้น กิจการควรจะดำเนินการอย่างไรต่อไป เช่น ควรลดขนาดโครงการ หรือล้มเลิกโครงการ เป็นต้น

บาทบาทของนักบัญชีในการใช้งานระบบสารสนเทศทางธุรกิจของกิจการ

นักบัญชีในยุคนี้ นั้น หลายคนมีประสบการณ์ทำบัญชีด้วยมือ ทั้งทำในกระดาษและทำด้วยคอมพิวเตอร์ (โดยไม่ได้ใช้โปรแกรมสารสนเทศทางธุรกิจ แต่ทำลงในตารางข้อมูลของโปรแกรมจำพวก Spreadsheet เมื่อมาใช้โปรแกรมสารสนเทศทางธุรกิจแล้ว ก็อาจยังยึดติดกับบทบาทเก่าๆ ทั้งที่ในความเป็นจริงนั้นควรปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ทำ ผู้คำนวณ ผู้ลงบัญชี มาเป็นผู้ควบคุม และใช้ประโยชน์จากระบบมากกว่า บทบาทการตรวจสอบรายการ ค่าแบบรายการต่อรายการนั้นอาจจะทำได้ในช่วงทดสอบระบบ แต่หลังจากนั้นอาจกำหนดให้หน่วยงานผู้ใช้ระบบต้นทางหรือผู้บันทึกข้อมูลเป็นผู้ตรวจสอบเอกสารกับรายงานในระบบก่อนนําร่องและส่งหน่วยงานบัญชี ส่วนหน่วยงานบัญชีก็เป็นผู้ตรวจสอบยอดตามระบบ การควบคุมที่วางไว้ และแสดงบทบาทเป็นผู้ใช้ข้อมูล อาทิ รายได้ของกิจการในส่วนใดสูงขึ้นหรือต่ำลงเพราะเหตุใด ค่าใช้จ่ายมีความผิดปกติหรือไม่เมื่อเทียบกับแผนหรืองวดก่อนๆ ลูกค้า

บทสรุป

จากที่กล่าวมาทั้งหมดน่าจะแสดงให้เห็นได้ว่าบทบาทของนักบัญชียุคนี้มีหลายประการ นอกจากจะต้องคอยติดตามข่าวสารรอบตัวแล้ว ยังต้องทำความเข้าใจเรื่องแนวคิดการบริหารจัดการต่างๆ ที่สำคัญคือ การวางระบบสารสนเทศทางธุรกิจขององค์กรซึ่งโปรแกรมสารสนเทศธุรกิจเป็นส่วนประกอบให้ดีพอที่จะคอยให้ข้อมูลสนับสนุนการบริหารจัดการต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามแนวทางที่ได้อธิบายมา ซึ่งประการสำคัญได้แก่

1. นักบัญชีจะต้องตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการเป็นผู้จัดเตรียมสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจขององค์กรมากกว่าเป็นผู้จัดเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นบทบาทที่แท้จริงที่จะทำให้องค์กรสามารถอยู่รอดและแข่งขันได้

2. นักบัญชีจะต้องเข้าใจว่าระบบสารสนเทศขององค์กรเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการให้สารสนเทศที่จำเป็นต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร จำเป็นจะต้องให้ความสำคัญในการคัดเลือกโปรแกรมสารสนเทศทางธุรกิจ มิใช่ปล่อยให้ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศคัดเลือกเพียงพัง โดยนักบัญชี จะต้องใส่ใจในรายละเอียดความสามารถของโปรแกรม โดยคำนึงถึงความต้องการของกิจการทั้งในปัจจุบันและอนาคต

3. นักบัญชีต้องเข้าใจว่าการวางระบบสารสนเทศขององค์กรนั้นมักมีสิ่งที่จะต้องทำหลายประการก่อนที่ระบบฯ จะใช้งานได้และสามารถสร้างผลตอบแทนต่อองค์กรซึ่งไม่ง่ายเหมือนการนำโปรแกรม ใดมีหนึ่งค่างานผิปกติก็น่าจะไปดำเนินการติดตามทวงหนี้มากขึ้น เป็นต้น เรียกว่าได้ทำสิ่งที่เป็นกิจกรรมทางธุรกิจที่แท้จริงมากกว่าการหมกมุ่นอยู่กับกิจกรรม การจัดเก็บข้อมูล ซึ่งกิจกรรมทางธุรกิจที่แท้จริงเหล่านั้นสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้

มากกว่า กล่าวง่ายๆ ได้ว่า นักบัญชีในยุคโปรแกรมสารสนเทศทางธุรกิจนี้จะต้องเปลี่ยนจากผู้ทำบัญชี เป็นผู้ควบคุมดูแลและใช้ประโยชน์จากระบบให้มากที่สุดนั่นเอง

4. นักบัญชีจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของการคัดเลือกบริษัทที่ปรึกษาในการวางระบบ การทำข้อตกลงที่รัดกุมเป็นลายลักษณ์อักษร การให้ความร่วมมือของพนักงานทุกระดับขององค์กรกับบริษัทที่ปรึกษา และการติดตามการทำงานบริษัทที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิด เพื่อความสำเร็จของการวางระบบสารสนเทศขององค์กร

5. นักบัญชีจะต้องมีความสามารถและทักษะในการนำข้อมูลที่ได้จากระบบสารสนเทศไปจัดเตรียมเป็นสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ เพราะผู้บริหารระดับสูงมักจะมีความเห็นว่าระบบสารสนเทศยังไม่มีค่าตอบจัดเตรียมไว้เป็นรายงานสำเร็จรูป

จะเห็นได้ว่าถึงเวลาแล้วที่นักบัญชีจะต้องพยายามปรับตัวหาความรู้และปรับรูปแบบการทำงานการศึกษาโดยหาหนทางสร้างมูลค่าให้กับตนเองและองค์กรเสียตั้งแต่วันนี้

ข้อเสนอแนะ

1. นักบัญชีควรหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้านกลยุทธ์การบริหารธุรกิจและความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีโดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา

2. นักบัญชีควรปรับทัศนคติที่มีต่อเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเพียงเครื่องมือที่เข้ามาอำนวยความสะดวกต่อการทำงานและบทบาทของนักบัญชีไม่ใช่สิ่งที่จะเข้ามาทดแทนนักบัญชี ไม่ใช่สิ่งที่จะเข้ามาทดแทนนักบัญชีได้และพยายามเรียนรู้ใช้งานให้ได้มากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- ดุชนีย์ ส่องเมือง. 2553. **การออกแบบระบบบัญชี**. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- พลพฐ ปิยวรรณ และ สุภาพร เชิงเอี่ยม. 2554. **ระบบสารสนเทศทางการบัญชี**. กรุงเทพฯ. บริษัทพิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด.
- อรุณ (นพฤทธิ์) คงรุ่งโชค. 2551. **ระบบสารสนเทศทางการบัญชี**. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์ท็อป จำกัด CPAccount.net.
- “โปรแกรมบัญชี” สืบค้นวันที่ 1 เมษายน 2555 จาก <http://www.cpacount.n>
- กชกร เฉลิมกาญจนา. 2549. **การสำรวจทัศนคติของการนำคอมพิวเตอร์มาช่วยงานวิเคราะห์และนำเสนอเทคนิคด้านการบัญชี**
- เกรียงศักดิ์ พาติบัณฑิต และคณะ. 2547. **ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีสำหรับกิจการ**
- ศิริพร หทัยลักษณ์. 2548. **ความสัมพันธ์ระหว่างสารสนเทศทางการบัญชีกับการเรียนรู้ขององค์กร และผลการดำเนินงานด้านการผลิตของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย**. สาขาวิชาการบัญชีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี.
- บริษัท ออโต้ไฟล์จำกัด. 2545. **การใช้โปรแกรมบัญชีสำเร็จรูปเพื่อจัดทำบัญชี**. กรุงเทพฯ: ออโต้ไฟล์ท.โปรแกรมบัญชีสำเร็จรูปแก้ปัญหา “ระบบ” และ “ข้อมูล” ทางออกธุรกิจ. (2550, มกราคม). SME Today, เพื่อนงานและการทำบัญชี. 2552. **ประโยชน์ของการทำบัญชี**. สืบค้นเมื่อ 4 ธันวาคม 2552, จาก [http:// account.friend.co.th/109.html](http://account.friend.co.th/109.html)
- ยีน ภู่วรรณ. 2544. **นักบัญชีสู่ยุคไอที**. วารสารภาษีบัญชี และกฎหมาย, 7(82), 91-94. ยีน ภู่วรรณ. (2544, เมษายน).
- นักบัญชีสู่ยุคไอที (1). วารสารภาษีบัญชี และกฎหมาย, 7(79), 69-72. WinnerSoft. (2546, กรกฎาคม). โปรแกรมบัญชีเลือกอย่างไรถึงตรงใจพนักงานบัญชีมากที่สุด. Window Magazine, 11(120), 78-79. วิบูลย์ รัตมีไพศาล. (2541, กุมภาพันธ์). ปัญหาในการเลือกซื้อโปรแกรมบัญชี. Computer Review, 14(162), 51-58.